

Зайцев Володимир Олексійович

Бабич Вячеслав Іванович

**МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ „ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ” В РАКУРСІ
ВИХОВАННЯ ВСЕБІЧНО ЗДОРОВОГО ПІДРОСТАЮЧОГО
ПОКОЛІННЯ**

Зайцев В. О., Бабич В. І. Методика формування професійної готовності майбутніх фахівців „Здоров'я людини” в ракурсі виховання всебічно здорового підрастаючого покоління. Стаття присвячена питанням професійної підготовки майбутніх фахівців напряму „Здоров'я людини”. Основна увага статті зосереджується на розгляді застосування окремих активних методів навчання при підготовці студентів до майбутньої професійної діяльності в сфері оздоровлення особистості, зокрема учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Особливе місце відводиться розкриттю методики застосування методу мозкового штурму та кейс методу з урахуванням специфіки процесу підготовки студентів напряму „Здоров'я людини”. Висвітлюються питання залучення студентів до активних дій творчого спрямування в межах аудиторної та позааудиторної самостійної роботи студентів.

Ключові слова: методика, майбутні фахівці напряму «Здоров'я людини», активні методи навчання, студенти, професійна підготовка.

Zaycev V. A., Babich V. I. Methods of forming of professional readiness of future specialists „Human health” from the perspective of education of comprehensively healthy younger generation. The article is devoted to issues of professional training of future specialists of the direction «Human health». The basic attention of article focuses on the consideration of the application of some active methods of teaching in preparing of students for future professional activity

in the field of rehabilitation of the individual, including students of general educational establishments. A special place is given to the disclosure techniques of applying the method of brainstorming and case method with the considering specific of the process of preparing students of the direction «Human health». In acquaintance students with questions in the context of using the potential of wellness systems of East and West is noted on the importance of building a learning process in that way, so that students dive deeper into the problem and tried to find those ways which, in their view, would be most appropriate to familiarize students of basic school with wellness systems of East and West in the process of extracurricular work. Within the framework of study of issues of improvement of individual health systems of teenagers in the process of extracurricular work, stresses on the importance of student's implementation of task to analyze individual health system of student, its effect on his health through analysis of health diary and accordingly to decide how it is appropriate to supplement the current health system with new healthy systems, or complexity of implementation of existing health technologies. The issue of attracting students to the active actions of creative direction within the limits of classroom and extracurricular students' independent work, particularly when studying the topic in the context of health systems of East and West in the process of extracurricular work focuses on the appropriateness of such problems: based on the analysis, determine the most favorable health systems of the West for students; determine which health systems of the East is the most characteristic for the people of our country; determine one or more health systems of the East, what do you admire in the context of their own rehabilitation. In the study the issues of the construction and improvement of individual health systems of teenagers in the process of extracurricular work proposed such creative tasks for of future specialists of the direction «Human health»: the development of plan-script of discussions with parents regarding compliance with the individual health system by students in home conditions; execution of a thorough analysis of their own health system

(when necessary of its correction); the development of individual health system for parents (brother or sister).

Key words: method, future specialists of the direction «Human health», active learning methods, students, professional training.

Постановка проблеми. Останні два десятиріччя проблема формування здорового підростаючого покоління нашої держави залишається актуальною. Це, у свою чергу, свідчить про недосконалість професійної підготовки у ВНЗ майбутніх фахівців напряму „Здоров’я людини”. Саме тому, нині переконливо значущою є потреба у забезпеченні ефективного процесу формування професійної готовності відповідних фахівців, здатних на високому професійному рівні вирішувати поставлені перед ними завдання. Приоритетними питаннями в контексті професійної підготовки відповідних фахівців залишається як координація змісту професійної підготовки студентів напрямку „Здоров’я людини” так і підбір та використання активних методів навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В ракурсі обраної проблематики досить цінними для нас є нароби вітчизняних та зарубіжних вчених щодо застосування в практиці підготовки майбутніх фахівців (в межах вищого навчального закладу) активних методів навчання та творчого підходу щодо використання потенціалу самостійної роботи студентів, зокрема Н. Дзуличанської [1], Р. Дорогих [2], О. Січкарук [3], Т. Туркот [4] та інших.

Мета роботи полягає у розкритті можливостей активних методів навчання та самостійної роботи студентів при підготовці майбутніх фахівців напряму „Здоров’я людини”.

Виклад основного матеріалу дослідження. В данній статті звернемось до розгляду питань використання при підготовці майбутніх фахівців напряму „Здоров’я людини” окремих активних методів навчання, зокрема методу мозкової атаки, на прикладі ознайомлення студентів з оздоровчими

системами Заходу та Сходу, а саме в контексті актуальності їх (систем) застосування учнями у позанавчальній діяльності. Отже, відповідно до вимог застосування „Мозкової атаки” викладач окреслює перед студентами проблему, після чого пропонує виконати окремі завдання керуючись принципом „від простого до складного” . Саме тому при вивченні зазначеної вище теми перед студентами спочатку ставиться завдання в контексті висловлення власних ідей стосовно визначення доцільності та можливостей ознайомлення підлітків з оздоровчими системами Заходу та Сходу у процесі позакласної роботи. Після висловлення власних думок та ідей студентів проблема дещо ускладнюється. Відбивається це в тому, що студенти повинні запропонувати найбільш сприятливі та доречні шляхи ознайомлення підлітків з певними оздоровчими системами у процесі позакласної роботи, при цьому бажано, щоб ознайомлення відбувалось в цікавій формі. Головним при застосування зазначеного вище методу навчання є те, щоб студенти глибше занурилися у проблему, й спробували знайти ті шляхи які на їх погляд були б найбільш доцільними для ознайомлення учнів основної школи з оздоровчими системами Заходу і Сходу у процесі позакласної роботи. Після того як майбутні фахівці напряму „Здоров’я людини” обміркували поставлену проблему (3–4 хвилини) далі надається можливість студентам висловити певні пропозиції в контексті вирішення поставленого перед ними завдання. Зазвичай запропоновані ідеї можуть бути не надто близькими у контексті вирішення зазначеної проблеми. Між тим, прагнення вирішення студентами поставленого завдання сприяє проникненню у суть проблеми, а головне, за рахунок значної кількості пропозицій студенти мають змогу переконатись не тільки в доцільності ознайомлення учнів з оздоровчими системами, але й в існуючих різноманітних шляхах здійснення цього процесу. Здійснення оздоровчої роботи з учнями у позанавчальний час вимагає від майбутніх фахівців творчості, постійного пошуку найоптимальніших шляхів формування культури здоров’я підлітків тощо. Саме тому, на наш погляд важливо було щоб викладачі, які працюють при підготовці майбутніх

фахівців напрямку „Здоров’я людини” починаючи з першого курсу прагнули розвитку творчості у студентів у контексті виховання здорових школярів у позанавчальній діяльності. Наприкінці заняття викладач підсумовує запропоновані ідеї, і разом з учнями намагається визначити найкращі, найбільш близькі до реальності. Важливо відзначити, що в даному випадку інші ідеї викладач не повинен відкидати. Зауважимо також, що досить важливо щоб викладач відмічав студентів які запропонували кращі ідеї, але робити це так, щоб не ображати інших майбутніх фахівців, а навпаки знайти позитивні боки запропонованих ними ідей, проаналізувати їх, й допомогти студентам зрозуміти чому ці ідеї не є досконалими, в разі необхідності вказати на помилку тощо. Це у свою чергу дозволить студентам і в майбутньому проявляти ініціативність, бажання розмірковувати, прагнути удосконалення процесу формування культури здоров’я учнів.

Продовжувати вивчення зазначеної вище теми бажано у процесі самостійної роботи. В даному випадку, на наш погляд, доречно пропонувати студентам індивідуальні завдання, зокрема: 1) на основі аналізу визначити найбільш сприятливі для школярів оздоровчі систем Заходу; 2) визначити які оздоровчі системи Сходу є найбільш притаманними для людей нашої країни; 3) визначити одну або декілька оздоровчих систем Сходу яка Вам найбільше подобається у контексті власного оздоровлення. Якщо перше завдання є відносно не складним, оскільки оздоровчі системи Заходу є найбільш притаманними до нашого менталітету, то наступне завдання є дещо складнішим. Як зазначалось раніше, оздоровчі системи Сходу мають свої особливості й спрямовані на оздоровлення переважно психічної та духовної сутності людини. Менталітет мешканців нашої країни є більш близьким до оздоровчих систем Заходу. Відомо, що Українці частіше застосовували на практиці оздоровчі системи які переважно були спрямовані на фізичне здоров’я (фізичні вправи, загартування тощо). Між тим, слід також зазначити, що наприклад, у Запорізьких козаків важливе місце у контексті духовного очищення (формування духовного здоров’я) займала молитва,

покаяння, дотримання правил духовного життя. Враховуючи вищезазначене, важливим є щоб студенти на основі ретельного аналізу оздоровчих систем Сходу спробували відзначити найбільш сприятливі з них для Українців взагалі та підлітків (враховуючи специфіку вікового періоду – фізіологічні та психологічні перебудови особистості) зокрема. Виконання цього завдання спонукає студентів ще раз заглибитись в кожну з оздоровчих систем її зміст і сутність, що у свою чергу сприяє тим же як закріпленню знань у контексті відповідних оздоровчих систем, так й отримання певного досвіду у контексті визначення позитивних та негативних сторін конкретної системи (чи методик) для мешканців нашої країни. Визначення однієї або декількох оздоровчих систем Сходу які найбільше подобаються студентів у контексті власного оздоровлення слугуватиме доповненням до попереднього завдання для самостійної роботи майбутніх учителів з вищевказаної теми, оскільки спроба вибрати найбільш сприятливу для себе оздоровчу системи з урахуванням власного стану здоров'я в усіх його аспектах та індивідуальних особливостей сприяє здійсненню більш якісної допомоги учням в майбутній професійній діяльності у контексті обрання для конкретного підлітка оздоровчої системи.

Викладання теми „Побудова та удосконалення індивідуальної оздоровчої системи підлітків у процесі позакласної роботи” на наш погляд, доцільно здійснювати за допомогою використання потенціалу такого активного методу навчання як метод кейсу (Case study). Розглянемо окремі методичні аспекти підготовки майбутніх фахівців напряму „Здоров'я людини” на прикладі вивчення питання „аналіз та корекція індивідуальної оздоровчої системи в процесі позакласної роботи”, що входить до вищезазначеної теми. Отже, при розгляді вищевказаного питання перед студентами наводиться практична проблема яка відбувалась в реальній дійсності. Такі ситуації, викладач має брати або з власного досвіду, або спілкуючись з вчителями-практиками основ здоров'я та фахівцями напряму „Здоров'я людини” з даного приводу та обмінюючись думками стосовно

вирішення зазначеного питання. Таким чином, перед студентами висвітлюється певна проблема з якою вони можуть зіткнутися в реальній практиці майбутньої професійної діяльності. Таких проблем має бути декілька для кожної мікрогрупи відповідно. Кожна з мікрогруп при застосування вищезазначеного інтерактивного методу вміщує від 5 до 8 студентів. Наведемо приклад подібної проблеми для однієї з мікрогруп. „До вчителя звернувся учень 5 класу з наступною проблемою. Підліток виконував індивідуальну оздоровчу систему з дотриманням усіх оздоровчих технологій, які були підібрані лікарем, вчителем та особисто самим учнем з урахування індивідуальних особливостей, стану здоров'я, інтересів школяра тощо. Протягом більше п'яти місяців він з задоволенням виконував рекомендовані йому оздоровчі технології. Разом з тим, останнім часом в учня виникла потреба в удосконаленні індивідуальної оздоровчої системи. Переважно це було пов'язано з його бажанням доповнення її оздоровчими технологіями, або їх заміною на більш складні. Згідно висловлення учня він цілком може розширювати індивідуальну оздоровчу систему й доповнювати її новими оздоровчими технологіями”. При цьому майбутнім фахівцям напряду „Здоров'я людини” надається індивідуальна оздоровча система учня за для її аналізу, а також вказується стан індивідуального здоров'я підлітка, його індивідуальні особливості, інтереси, а також щоденник здоров'я в який заносились щоденні записи відносно вплив оздоровчих технологій на самопочуття, настрої, тощо.

Таким чином, перед студентами постає завдання проаналізувати індивідуальну оздоровчу систему учня, її вплив на його здоров'я за допомогою аналізу щоденника здоров'я й відповідно вирішити наскільки доречним є доповнення існуючої оздоровчої системи новими оздоровчими системами, або ускладненням виконання існуючих оздоровчих технологій. Таке завдання є достатньо важливим, оскільки на практиці іноді учні переоцінюють власні можливості й не завжди об'єктивно ставляться до підвищення складності власної оздоровчої системи, що в кінцевому рахунку

може перевищувати можливості учня й як наслідок відсутність її ретельного дотримання, що може призвести взагалі до припинення її виконання. Визначення доцільності розширення індивідуальної оздоровчої системи учня потребувало від майбутніх учителів прийняття об'єктивного рішення. В зазначеному конкретному випадку серед таких рішень може бути як корекція (удосконалення) оздоровчої системи, так і переконання учня у продовженні виконання існуючої оздоровчої системи. Правильне рішення на основі ґрунтовного аналізу індивідуальної оздоровчої системи відіграє достатньо важливу роль для учня, оскільки передчасне її доповнення, як зазначалось раніше може призвести до того, що учень не буде справлятися з її ретельним виконанням. Негативним чином може позначитись й затримка удосконалення оздоровчої системи учня якщо це є дійсно необхідним, оскільки в цьому разі в учня може зменшитись інтерес й як наслідок припинення її виконання взагалі. Подібним чином, отримують кейси й інші мікрогрупи кожна з яких вирішує відіменне від інших мікрогруп завдання.

Для самостійної роботи студентів стосовно вивчаємої теми бажано підбирати такі завдання за допомогою яких майбутні фахівці не тільки закріплювали б отриманні на занятті знання та уміння, але розвивали творчі здібності та практичні навички. Серед таких завдань пропонуємо: розроблення плану-сценарію бесіди з батьками стосовно дотримання індивідуальної оздоровчої системи учнями в домашніх умовах; виконання ретельного аналізу власної оздоровчої системи (в разі необхідності її корекції); розроблення індивідуальної оздоровчої системи для батьків (брата, або сестри).

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Резюмуючи вищевикладене, нами сформульовано наступні висновки: по-перше, використання активних методів навчання в процесі підготовки майбутніх фахівців напрямку „Здоров'я людини” має відбуватись з урахуванням як специфіки конкретної теми чи питання (в межах вивчення яких відбувається їх застосування), так й специфіки спеціалізації студентів; по-друге,

використання активних методів має враховувати потребу в їх інтерпритації та модернізації з урахуванням вказаної специфіки процесу підготовки відповідних фахівців; по-третє, використання активних методів навчання має відбуватись у синергії з залученням студентів до активної діяльності творчого спрямування під час виконання самостійної роботи, в ході якої розширюються знання та удосконалюються необхідні уміння студентів в контексті виховання здорового підростаючого покоління.

Перспективи **подальших розвідок** полягають у визначенні потенціалу інших активних та інтерактивних методів навчання, їх інтерпритації та модернізації в процесі викладання фахових дисциплін при підготовці майбутніх фахівців напрямку „Здоров’я людини”.

Література.

1. Двучичанская Н. Н. Интерактивные методы обучения как средство формирования ключевых компетенций / Н. Н. Двучичанская // Наука и образование: электронное научно-техническое издание. – 2011. – № 4. – С. 8–13.
2. Дорогих Р. Моделирование педагогических ситуаций у процессе формирования профессиональных качеств будущих учителей / Раїса Дорогих // Рідна школа. 2006. – № 6. – С. 7–9.
3. Січкарук О. Інтерактивні методи навчання у вищій школі [Електронний ресурс] / О Січкарук // Режим доступу: <http://www.twirpx.com/about/search/?searchid=>– Загол. з екрану.
4. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи : Навчальний посібник для студентів сищих навчальних закладів. – К. : Кондор, 2011. – 628 с.